

Vyhlásenie Komory MNO pri Rade vlády pre mimovládne neziskové organizácie (MNO)

22. september 2020

Komora MNO vychádzajúc zo

- záverov celoštátnej konferencie občianskych organizácií [Orbis Civitates](#) v októbri 2019;
- záväzkov z [Programového vyhlásenia vlády SR](#) schválených v apríli 2020 vo vzťahu k princípom otvoreného vládnutia, ľudským právam a občianskej spoločnosti;
- tém 5. ročníka Týždňa otvoreného vládnutia 2020, ktorými sú partnerstvo, právny štát a participácia;
- spoločenského a hospodárskeho vývoja na Slovensku poznačeného pandemiou Covid-19;

vyzýva vládu Slovenskej republiky k zahájeniu intenzívneho dialógu medzi štátom a sektorom mimovládnych neziskových organizácií. V záujme efektívneho využitia ľudských zdrojov sektora MNO, poskytovaných služieb vo verejnom záujme a kreatívnych riešení žiadame spoločný postup v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte v štyroch oblastiach – partnerstvo, legislatíva, dobrovoľníctvo a financovanie.

My, predstavitelia občianskej spoločnosti, zástupcovia platforiem, strešných a veľkých členských mimovládnych neziskových organizácií, odborníci alebo osobnosti z neorganizovaného neziskového sektora, ktorí sme členmi KOMORY rady vlády SR pre MNO – poradného orgánu vlády SR založeného aj na základe spoločenských zmien roku 1998 s víziou vytvoriť priestor slušnej a zmysluplnej výmeny názorov medzi zástupcami aktívnych občanov a predstaviteľmi moci, sme presvedčení, že len v spoločnom dialógu medzi štátom a občianskou spoločnosťou budeme schopní úspešne zvládnuť výzvy dneška, ktoré pred nami stoja. **Vnímame potrebu posunúť kvalitu vzťahu medzi štátom a MNO na vyššiu úroveň – v záujme všetkých. Tých, ktorí čelia rôznym formám znevýhodnenia, vylúčenia či nepriazne. Ale aj tých, ktorí chcú aktívne chrániť výdobytky demokracie a slobody či pokojne žiť a usilovať o kvalitný a šťastný život.**

Napriek veľmi pozitívnym a vítaným záväzkom vlády SR v jej Programovom vyhlásení, že „*vníma občiansku spoločnosť ako jeden z dôležitých pilierov demokracie v Slovenskej republike a má záujem o spoluprácu s občianskym sektorom na princípoch partnerstva, rovnocennosti, transparentnosti a efektívnosti pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme*“, musíme na základe doterajších skúseností konštatovať, že k potrebnej spolupráci a dialógu zatiaľ až na sporadické prípady nedochádza. Zároveň sme presvedčení, že dlhodobé zanedbávanie vzťahu štátu a neziskového sektora bráni naplneniu potenciálu rozvoja našej krajiny. Sme pripravení a ponúkame naše skúsenosti, expertízu a pohľady na riešenia niektorých akútnych i chronických problémov v našej krajine ako aj na verejné politiky, ktoré bezprostredne ovplyvňujú činnosť mimovládnych a pomáhajúcich organizácií.

Veríme v pozitívne nastavenie vlády ku konštruktívnemu dialógu s občianskou spoločnosťou. V tomto duchu vyzývame vládu SR k väčšiemu úsiliu pri povzbudzovaní verejnej správy na rôznych úrovniach viac a ústretivejšie komunikovať s aktívnymi občanmi a neziskovým sektorom. Verejná správa v celej svojej šírke by mala vnímať, že popri komerčnom trhovom sektore existuje aj neziskový verejnoprospešný sektor ako relevantný poskytovateľ verejných služieb, posilňujúci dôveru a prosociálne správanie, hlas upozorňujúci na nedostatky na strane výkonu verejnej moci a prostredie experimentujúce s inováciami a zachytávajúce tých, ktorí prepadávajú okami sociálnej siete.

Návrhy tém na diskusiu o krátkodobých, strednodobých a dlhodobých opatreniach, ktoré považuje Komora MNO za agendu vyžadujúcu si komunikáciu a spoluprácu so štátom sú uvedené v **prílohe** k tomuto vyhláseniu.

Príloha k vyhláseniu Komory mimovládnych neziskových organizácií.

Návrhy a námety tém na spoločnú diskusiu o spôsoboch zlepšenia vzťahu medzi štátom a mimovládnyimi neziskovými organizáciami na zlepšenie právneho, ekonomického a regulatívneho rámca pre mimovládne neziskové organizácie v SR.

A. Skupina tém vyžadujúcich odozvu v KRÁTKODOBOM časovom horizonte (2020)

1. Vzájomná komunikácia medzi štátom a sektorom mimovládnych neziskových organizácií. Komora MNO:

- Navrhuje zdefinovať spôsob komunikácie, či už prostredníctvom Memoranda, alebo inou formou, ktorá vytvorí formálny rámec a upraví spôsob rokovania a dojednávania úprav týkajúcich sa zakladania, pôsobenia, financovania a rozvoja sektora MNO.
- Odporúča v súlade s Programovým vyhlásením vlády *prijímať regulácie a verejné politiky týkajúce sa mimovládneho neziskového sektora v úzkom dialógu s ním* a na účely dialógu využívať Radu vlády pre MNO ako svoj poradný orgán.
- Žiada MF SR, aby pred rokovaniami vopred poskytovalo Komore MNO analytické dáta relevantné pre prípravu podkladov pre navrhované body rokovaní.

2. Participatívne a otvorené vládnutie. Komora MNO:

- Odporúča v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR novelizovať zákon o prístupe k informáciám (Zákon č. 211/2000 Z. z.) tak, aby boli na základe poznatkov z praxe odstránené jeho slabé miesta, aby boli doplnené inovácie smerujúce k skvalitneniu jeho procesov a aby sa priblížil rozvoju informačnej spoločnosti v SR.
- Odporúča v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR *zjednodušiť a skvalitniť postupy participácie verejnosti na správe vecí verejných, vrátane participácie na tvorbe, implementácii a kontrole verejných politík, vrátane právnych predpisov*, tak, aby bola účasť verejnosti, vrátane MNO, bola nielen formálna, ale skutočná a včasná a aby tieto procesy boli transparentné a ich výsledky zdôvodniteľné.

3. Priame verejné zdroje. Komora MNO

- Žiada zachovať výšku finančných prostriedkov určených pre dotačné mechanizmy pre MNO na úrovni ústredných orgánov štátnej správy na úrovni roku 2019 pre rok 2020 a nasledujúce a ich výšku zvyšovať každoročne minimálne o výšku inflácie
- Žiadame, pri zohľadnení už poskytnutej pomoci, vyčíslit celkový dopad poklesu HDP a opatrení prijatých vládou SR a samosprávami v dôsledku pandemickej situácie na mimovládne organizácie a v diskusii s ich zástupcami pripraviť návrhy na kompenzáciu dopadov na zamestnanosť v MNO a na služby, ktoré MNO poskytujú občanom SR podobne ako v iných sektoroch.
- Očakáva, že vláda SR, ako aj zodpovedné ministerstvá a ďalšie oprávnené subjekty, budú pri tvorbe a schvaľovaní Reformného plánu SR (Plán reforiem a Investičné projekty) pre Plán obnovy EU a Viacročný finančný rámec EU na roky 2021-2027 (na základe rozhodnutia Lídrov EU zo dňa 21. júla 2020), vrátane Stratégie Agenda SK 30 (pôvodne „Vízia a stratégia rozvoja SR do roku 2030“) partnersky a v súlade s PVV, ako aj záväznými pravidlami tvorby verejných politík, spolupracovať so zástupcami Komory MNO pri Rade vlády SR pre MNO, ako aj ďalšími zástupcami občianskej spoločnosti a pri tvorbe a schvaľovaní predmetných dokumentov/verejných politík, budú zohľadňovať dopad týchto zámerov a politík na mimovládne neziskové organizácie a občiansku spoločnosť ako aj rolu mimovládnych neziskových organizácií pri ich napĺňaní. Zároveň je nevyhnutné, aby uvedené verejné politiky boli tvorené a schvaľované aj v súlade s platnou Smernicou na prípravu a predkladanie materiálov na rokovanie vlády SR „ ... v dostatočnom časovom predstihu pred predložením na rokovanie vlády, posúdené v tomto poradnom orgáne .“ (čl.1, ods. 3) ako aj Metodikou prípravy tvorby a implementácie strategických dokumentov ústredných orgánov štátnej správy SR. Takýmto poradným orgánom, v tomto prípade, je Rada vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie.

4. Nepriame verejné zdroje. Komora MNO odporúča

- Vyhodnotiť prepád prijatého podielu 2% (3%) zo zaplatenej dane z príjmu FO a PO za r. 2019 a 2020 a navrhnúť systémové riešenia kompenzácie na roky 2021 a 2022.
- Pokračovať v projekte prípravy charitatívnej lotérie.
- Prediskutovať možné úpravy v rámci asignačného mechanizmu s cieľom vytvorenia priestoru pre zvýšenie finančných prostriedkov na podporu činností MNO v súlade s Programovým vyhlásením vlády, v ktorom sa zaviazala, že „*vyhodnotí možnosti rozšírenia asignácie podielu dane z príjmu*“.

B. Skupina tém vyžadujúcich pozornosť v STREDNODOBOM výhľade (2021-2024)

1. Vzájomná komunikácia medzi štátom a sektorom mimovládnych neziskových organizácií. Komora MNO okrem návrhov uvedených vyššie, v ktorých realizácií je potrebné pokračovať aj v strednodobom výhľade:

- Žiada zachovať povahu zákonov určujúcich právne formy neziskových organizácií (občianske združenia, nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne-prospešné služby, neinvestičné fondy ako aj zákony, ktorými sú zriadené niektoré výnimočné mimovládne neziskové organizácie na Slovensku, ako napríklad zákon o Slovenskom červenom kríži).
- Odporúča otvoriť diskusiu o tom, či Zákon o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom (Zákon č. 116/1985 Z. z.), ktorý je právnou úpravou z roku 1985, má ešte zmysel, keďže väčšina pobočiek medzinárodných organizácií je dnes registrovaná podľa zákona o združovaní a nie podľa tohto zákona.
- Odporúča otvoriť vo vzťahu k Zákonu o rokovacom poriadku NR SR (Zákon č. 350/1996 Z. z.) diskusiu o možnom znížení kvóra pre petície, ktoré musí prerokovať NR SR (z dnešných 100 000 napríklad na 50, či 75 000 podpisov), a tiež o ďalšej úprave uvedenia a odôvodnenia petičnej akcie na výboroch a v pléne NR SR, ktorú dnešná právna úprava vôbec neupresňuje.
- Odporúča pri tvorbe legislatívy zvážiť možnosť zavedenia doložky vplyvov, respektíve dopadov prijímanej legislatívy na občiansku spoločnosť a MNO.
- Odporúča zavádzať a podporovať mechanizmy komunikácie existujúcich platforiem s verejnou mocou na všetkých úrovniach verejnej správy.
- Odporúča Úradu splnomocnenca pre ROS posilniť informovanie verejnosti o aktivitách a roliah MNO v spoločnosti a posilniť tak boj proti šíreniu konšpiračných teórií o „politických“ MNO

2. Priame verejné zdroje. Komora MNO v súlade s Programovým vyhlásením vlády, kde sa zaviazala „posilniť systémové financovanie mimovládnych organizácií“

- Odporúča v spoločnej diskusii zadefinovať služby vo verejnoprošpešnom záujme, pre ktoré nie sú najvhodnejším finančným mechanizmom dotačné schémy a navrhnúť spôsob inej formy verejného financovania a verejného obstarávania týchto služieb.
- Odporúča, aby verejný sektor systémovo vytváral finančné zdroje na zabezpečenie verejných služieb poskytovaných MNO a zároveň garantoval rovnaké zaobchádzanie s poskytovateľmi, bez ohľadu na ich zriaďovateľa respektíve zakladateľa.
- Oddeliť inštitucionálne financovanie od projektového financovania, umožniť z dotačných mechanizmov tvorbu rezervného fondu pre organizácie poskytujúce verejnoprošpešné služby a z dotačných mechanizmov podporovať aj činnosť platforiem a organizácií podieľajúcich sa na tvorbe a revízii verejných politík. Otvoriť možnosť viacročného financovania aktivít a činností organizácií občianskej spoločnosti aj z dotačných programov.
- Odporúča rozšíriť z dnes deklarovanej podpory dobrovoľníctva v oblasti hasičských a záchranných systémov podporu dobrovoľníctva do všetkých základných oblastí pôsobenia MNO tak, ako ich definuje zákon o registri MNO.
- Odporúča doplniť existujúce dotačné schémy o zhodnotenie dopadu aktivít občianskej spoločnosti v intenciách hodnoty za peniaze, ktoré organizácie už realizujú, ako možný základ pre viacročné financovanie všeobecných nákladov na činnosť (nie na projekt).
- Odporúča použiť mechanizmy finančnej podpory prostredia občianskej spoločnosti prostredníctvom verejnoprávnych fondov po vzore Fondu na podporu umenia so zachovaním autonómnosti občianskej spoločnosti a dodržania princípu tzv. „arms-length“.
- Odporúča prispôbiť pravidlá pre poskytovanie financií z európskych štrukturálnych a investičných fondov tak, aby sa zvýšili možnosti financovania aktivít občianskej spoločnosti prostredníctvom týchto fondov.
- Odporúča doplniť do dotačných výziev zo ŠR ako aj z EŠIF a Fondu obnovy ako oprávnené účely aj účel rozvoja kapacít a infraštruktúry občianskej spoločnosti.

3. Nepriame verejné zdroje. Komora MNO

- Pokračovať v rokovaniach s MF SR o možnostiach rozvoja podpory MNO z nepriamych verejných zdrojov.
- V súlade s Programovým vyhlásením vlády, ktorá sa hlási k politike podpory dobrovoľníctva, posilniť mechanizmus podpory dobrovoľníctva v rámci asignačného mechanizmu.
- Odporúča v súlade s Programovým vyhlásením vlády, ktorá sa hlási k politike podpory dobrovoľníctva, podporovať dobrovoľníctvo prostredníctvom fiškálnych nástrojov na rôznych úrovniach.

- Zachovať v súlade s Programovým vyhlásením vlády, ktorá sa zaviazala, že bude venovať *pozornosť ďalšej podpore filantropie, individuálneho darcovstva a moderných spôsobom realizácie verejných zbierok*, existujúce nástroje, ktoré v súčasnosti vytvárajú daňovo-motivačné prostredie pre všetky formy individuálneho, ale aj firemného darcovstva v prospech aktivít realizovaných v oblastiach verejnej prospešnosti.
- Spustiť pripravovaný projekt charitatívnej lotérie.
- Odporúča MF SR vyhodnotiť prínos inštitútu charitatívnej reklamy.

4. Súkromné zdroje. Komora MNO odporúča

- Pripraviť návrh legislatívnej úpravy verejných zbierok vrátane zjednotenia a úpravy on-line crowdfundingu verejnoprospešných projektov v súlade so záväzkom z Programového vyhlásenia vlády o *podpore moderných spôsobom realizácie verejných zbierok*.

Podpísaní členovia KOMORY MNO v Rade Vlády SR pre MNO

Marcel Zajac, predseda KOMORY MNO, platforma Ekofórum,
 Mária Machajdíkova, Nezávislá platforma SocioFórum o.z.
 Juraj Lizák, Rada mládeže Slovenska
 Soňa Lexmanová, Fórum donorov
 Richard Medal, Špirála - sieť environmentálne výchovných organizácií
 Beata Hirt, Asociácia komunitných nadácií Slovenska
 Mária Behanovská, Vidiecky parlament na Slovensku
 Alžbeta Brozmanová Gregorová, Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií
 Branislav Jelenčík, Slovenská koalícia pre kultúrnu diverzitu
 Štefan Smrekovský, Združenia horských a ostatných záchranných SR
 Marek Machata, Asociácia organizácií zdravotne postihnutých občanov SR
 Branislav Mamojka, Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR
 Peter Devínsky, Slovenská humanitná rada
 Marcela Dobešová, Fórum života
 Daniel Kaba, Ambrela – Platforma rozvojových organizácií
 Zuzana Magurová, Ženská loby Slovenska,
 Tibor Tóth, okrúhly stôl Maďarov na Slovensku
 Soňa Holíková a Daniela Konečná, Únia materských centier
 Mária Lévyová, Asociácia na ochranu práv pacientov SR
 Božena Bušová, Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR
 Andrea Cocherová, Asociácia firemných nadácií a fondov
 Zuzana Novotná a Anna Galovičová, Sieť proti chudobe
 Marián Záhorec, Slovenský červený kríž
 Jaroslav Ostrčil, Asociácia telovýchovných jednôt a klubov SR
 Karolína Miková, členka KOMORY MNO Rady vlády SR pre MNO
 Laura Dittel, členka KOMORY MNO Rady vlády SR pre MNO, Karpatská Nadácia
 Boris Strečanský, člen KOMORY MNO Rady vlády SR pre MNO
 Filip Vagač, člen KOMORY MNO Rady vlády SR pre MNO
 Peter Medveď, člen KOMORY MNO Rady vlády SR pre MNO a Nadácia Ekopolis
 Kálmán Petőcz, člen KOMORY MNO Rady vlády SR pre MNO, člen Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť